
ARAZDAN TURANA

(İxtisarla)

Bingöl ətəklərindən coşğun Araz axaraq,
Yıldırımli, qartallı qayalara çarparaq,
Qaplan kibi kükrəyib, dəniz kibi qabardı,
Məmləkətlər aşaraq, dalğa kibi yol aldı,
Turan-İran dolaşdı, döndü Qafqaz elinə.
Yaklaşınca o daşğın, acıqlı Kür nəhrinə
Hayqırdı: "Ox, qardaşım, dinlə bəni bir zaman!
İztirablar içində çarpınır şimdi Turan.
Girmiş sehirlil divlər qızıl alma bağına,
Qara quzğun uçuşmuş soluna və sağına.
Derlər, dünya gözəlinin dizində yad başlar var,
Süzgün, bayğın gözündə qan köpürən yaşlar var.
Bərələnməmiş gül kibi gündən-günə soluyor,
Qara, gur saçlarını əlləriylə yoluyor.
Gülümsərkən ağzından güllər saçan o gözəl
Şimdi ağlar, gözündən inci damlar. Xain əl
Girmiş məsum qoynuna, yaralayır köksünü,
İnlər: "Yoxmu Turanda qurtaracaq ər bəni?"
Nərdə o türk nişanlım, o qoç igit, qəhrəman?
Yolunu pək özlədim, yol ver ona, yaradan!
Yel atına binsin də, gəlsin səni qurtarsın!
Yağı olan bu xain başları həp qoparsın,
Şu sehirlil tilsimi qırsın namus eşqinə.

Quruntulu bir kədər çökmüş Turan yurduna.
"Qızıl ırmaq", "Süd gölü" bu anda qan köpürür,
Qoç igitlər Turanda bığ çeynəyib də durur.
Bəni daim inlətən, bax, şu acı duyğudur,
Çağlayanlar dağında köpüklü qan qusdurur".
Coşğun Araz sözünü hıçqırıqla bitirdi,
Kür nəhrini bu xəbər Xələcana gətirdi.
Əvət, qara bulutlar almış yurdu, qardaşım,
Nə yaşarız, nə gülər çəmənlərim, dağ-daşım.
Böyük türkün sevdiyi yekta dünya gözəli
Qan ağlasın, qoynuna girsin yabançı əli.
Turanda yüz milyonluq türklük buna qızmazmı?
Qızmazsa, bu xain əl yasanızı pozmazmı?
Gəl, qardaşım, boynuna keçirəyim qolumu,
Annəmiz "Quzğun dəniz" bəklər bənim yolumu.
Gedəlim, dərdimi annəmizə açalım,
Əski yurduna ıldırımlar saçalım.

1919

YAD ET

Vəqta ki, gülər bahari-amal,
Hər yerdə yaşıllanar çəmənələr,
Vəqta ki, olar müsaid iqbal,
Bülbüllər ötər, susar zəgənlər,
Parlaq bir işıq alar fəzanı,
Dünyanın üzü dönər cinanə,
Gəzdikcə o aləmi-ziyanı,
Baxdıqca o gülşəni-cəhanə,
Yad et məni – şairanə yad et!

Vəqta ki, gələr sevimli ati,
Bir dairəyə girər həqayiq,
Nuru bürüyər bütün cihati,
Ulduzlar ilə yanar məşariq,
Vəqta ki, bulud, duman görünməz,
Qalmaz daha zülmdən nişanə,
Yerlərdə bəşər üzü sürünməz,
Qurd-quş sığınar bir aşıyanə,
Yad et məni – Şaiqanə yad et!

Atəşli, münir əməllərimlə,
Bir gün düşərəm soyuq məzarə.
Əşari-təranəpərvərimlə

Bir gün susaram dönüb qubarə.
Vəqta ki, bu şairi-vətəndən
Dünyada nə iz qalar, nə bir nam,
Üzdükcə səadət içrə şən-şən,
Sürdükcə dəmadəm ömrü xoşkam,
Yad et məni – qaibanə yad et!

1908

**BİRİ SƏNSƏN, MƏLƏKCIYIM,
BİRİ MƏN**

Qonşuda qarşı-qarşıya görünən
İri camlı, genişcə pəncərədən
İki baş daima çıxar dışarı,
Bir-birinə baxar, gülər şən-şən...
Bir patırtı pozar o nəşələrin,
Seyd, səyyad ürkərək bitdən,
Sürət ilə çəkərsə başlarını,
O baxışlardakı təəssürdən
Çırpınır hey iki ürək, iki ruh,
Şad, məhzun iki vücut, iki tən.
O iki çırpınan həzin düşünən
Biri sənsən, mələkiyim, biri mən.

Yamyaşıl gül-çiçəkli bir bağça,
Döşənib sanki yerlərə xalça.
Səhərin xoş nəsiminə qarşı
Açılırkən gülümsəyir qönçə.
Oxuyur şaxəsində bir bülbül,
Səsi məhzun, dəyərlı, həm incə,
Dolanır qönçənin müdam başına,
Ona bülbül məhəbbət etdikcə,
Görünür qönçə məst, pürnəsə.

Bülbülün bağrını dəlirsə tikən,
O iki məst, müztərib görünən
Biri sənsən, mələkiyim, biri mən.

Bir ağaclıq... axar önündən ab,
Sakit axşamdı, nur saşar mahtab.
Çökə altında baş-başa oturub
İki sövdalı gənc əlində kitab,
Danışır saf, təmiz məhəbbətdən,
Bu görüş həm sevinc verir, həm əzab.
Nazənin qız kimi süzürdü ay,
Üstünə kölgə salmış idi səhab.
Hər şeyə hökm edir sükut yalnız
Titrəyir ortalıqda busi-dəhən.
O iki bəxtiyar – gülən, sevişən
Biri sənsən, mələkiyim, biri mən.

TÜRK ƏDƏMİ-MƏRKƏZİYYƏT
FİRQƏSİ
"MUSAVAT" A İTHAF

MARŞ

Birləşəlim, türk oğlu, bu yol millət yoludur,
Ünlə, zəfərlə, şanla tariximiz doludur.
Yürüyəlim irəli, haydı millət əsgəri,
Keçmişimiz şan, zəfər, durmayalım biz geri.
Yıldırımli gözünüz qan ağladır düşmənə.
Qorxaq, alçaq, xainin bu meydanda işi nə?
Dəniz kibi coşalım, dalğa kibi qoşalım,
Altun ordu irəli! Dağlar-daşlar aşalım!
Türk qafasında qorxu yuvalamaz, düşmənim!
Həp dəmirdən yapılmış ruhum, qəlbim, bədənim.
Süngümüzün ucundan damar qətrə-qətrə qan,
Hürriyyətdən, vətəndən ölüncə keçməm, düşman.
Dalğalanır üstümdə şanlı Turan bayrağı,
Alovlanır qəlbimdə "Ərkənəqon" ocağı.
Haydı, yola çıxalım, haqsızlığı yıxalım,
Turanda gün doğunca zülmətlə çarpışalım!
Arş irəli! İrəlidə cənnət kibi cahan var.
Günəş orda həp doğar, səadət orda parlar!

Türk firqəsi "Musavat",
Açalım quş tək qanad.
Sarılıb hürriyyətə,
Bulalım şanlı həyat.

1918

NEÇİN BÖYLƏ GECİKDİN? İNTİZAR QARŞISINDA

Sənsiz qəlbim qırıq, sönük, çeynənmiş, xırpalanmış,
Ömür şüşəm daşa dəymiş, həyatım parçalanmış.
Qırıq bir saz kimi sızlar qanlı, yorğun telləri,
Yakılar da, yakar bütün qayğı vurmuş elləri.
Şu vətənin öküzləri, gəlinləri, dulları,
Göz yaşıyla sulanmış həp keçdiyiniz yolları.
Yolunuzu bəkləməkdən bənizləri saralmış,
Heç gəlmədin. O şən, gülər ürəkləri qəm almış.
Sən gəlməsən, dolumsanmış ürəklər heç şad olmaz,
Sən gəlməsən, xərabaya dönən qəlb abad olmaz.
Sən gəlməsən, günəş doğmaz, ümid gülüm açılmaz,
Dodaqlarım gülməz, sönük baxtıma nur saçılmaz.
Başqasını istəməm də, ey türk, çabuk sən gəl, sən,
Bəkləməkdən yoruldu, eh, iştə gec qaldın, nədən?
Yollarına daşmı qalanmış? Ya azğın quldurlar
Burakmıyor? Daş-dəmir, ya polad olsa da onlar,
Ürəyində şölənənən mətin, qızğın atəşlə
Yak onları, ərit, söndür, çeynə, boğ, əz, xırpala!
Xain, alçaq düşmənlərə qol gücünü həp göstər,
Aç yolları, çabuk gəl ki, qəlbim səni pək istər.

1918

VƏTƏN

Ey çeşmimin önündə mücəssəm vətən, vətən!
Qəlbim kimi ələmlərə vətən, vətən!
Fikrim sarayını dolaşırsan zaman-zaman,
Qanlı kəfənlə, dərd ilə toəm vətən, vətən!
Baxdıqca həsrət ilə o solğun camalına,
Çeşmimdə tar görsəniraləm, vətən, vətən!
Axşam-səhər o gül üzünü isladan nədir?
Göz yaşlarınmı yoxsa ki, şəb-nəm? Vətən, vətən!
Dəhşət içində cismi-şərifin donub durur,
Nolmuş vücudi-pakinə bilməm, vətən, vətən!
Baxdıqca gül-çiçəkli o gülgün çəmənlərə,
Möhnət evi sanır onu adəm, vətən, vətən!
Sənsən səbəb bəqayü-dilü cani-natəvan,
Canım kimi nolar səni sevsəm, vətən, vətən!
Gördükcə dərdini əriyir cismi-natəvan,
Ney tək sızıldayır dilü-pürqəm, vətən, vətən!
Qarşımda dərd, matəmə batmış gözəl mələk,
Səslər həzin səda ilə hərdəm: vətən, vətən!
Ey xaki-pak, söndümü parlaq ziyaların?
Oldunmu zülmə, möhlətə həmdəm, vətən, vətən!
Övladi-naxələfmi səni saldı bu günə?
Ey vah, bu dərd, möhnətə dözməm, vətən, vətən!
Aç, aç o qəmli köksünü, ey məxzəni-mələl,
Bas bağına bu Şaiqi möhkəm, vətən, vətən!

1905